

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 2014 r.

**w sprawie rodzajów, zestawów i wzorów oraz noszenia umundurowania i oznak
wojskowych przez żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką**

Na podstawie art. 137a ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa rodzaje, zestawy i wzory umundurowania, a także okoliczności i sposób noszenia umundurowania oraz oznak wojskowych przez żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką, zwanych dalej „żołnierzami”.

§ 2. Umundurowanie określone w rozporządzeniu jest prawnie zastrzeżone dla żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2

Rodzaje, zestawy i wzory umundurowania

§ 3. W zależności od przynależności do rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności żołnierze noszą umundurowanie:

- 1) Wojsk Lądowych – wszyscy żołnierze, z wyjątkiem wymienionych w pkt 2 i 3;
- 2) Sił Powietrznych:
 - a) pełniący służbę wojskową w jednostkach wojskowych Sił Powietrznych oraz w Wyższej Szkole Oficerskiej Sił Powietrznych, a także w jednostkach lotnictwa Wojsk Lądowych,

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 107, poz. 679, Nr 113, poz. 745, Nr 127, poz. 857, Nr 182, poz. 1228 i Nr 238, poz. 1578, z 2011 r. Nr 22, poz. 114, Nr 112, poz. 654, Nr 122, poz. 696, Nr 171, poz. 1016 i Nr 236, poz. 1396, z 2013 r. poz. 675, 829, 852 i 1355 oraz z 2014 r. poz. 502.

- b) zajmujący etatowe stanowiska służbowe o specjalnościach lotniczych w innych jednostkach niż określone w lit. a,
 - c) o których mowa w lit. a i b, skierowani na naukę do akademii i na kursy wojskowe;
- 3) Marynarki Wojennej:
- a) pełniący służbę wojskową w jednostkach wojskowych Marynarki Wojennej oraz w Akademii Marynarki Wojennej i Jednostce Wojskowej Nr 4026,
 - b) zajmujący etatowe stanowiska służbowe o specjalnościach Marynarki Wojennej w innych jednostkach niż określone w lit. a,
 - c) o których mowa w lit. a i b, skierowani na naukę do akademii i na kursy wojskowe.

§ 4. 1. Umundurowanie żołnierzy składa się z ubiorów:

- 1) wieczorowego;
- 2) galowego;
- 3) wyjściowego;
- 4) służbowego;
- 5) polowego;
- 6) ćwiczebnego;
- 7) specjalnego.

2. Wzory i zestawy ubiorów określonych w ust. 1 określają załączniki 1 – 7 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Ubiór wieczorowy żołnierze noszą w kolorze granatowym, kamizelka w kolorze srebrzystym, a w ubiorze Marynarki Wojennej w kolorze granatowym, koszule w kolorze białym.

2. Ubiór galowy, wyjściowy i służbowy:

- 1) Wojsk Lądowych żołnierze noszą w kolorze khaki, a koszule i koszulo-bluzy w kolorze białym i khaki;
- 2) Sił Powietrznych żołnierze noszą w kolorze stalowym, a koszule, koszulo-bluzy w kolorze białym i stalowym;
- 3) Marynarki Wojennej żołnierze noszą w kolorze granatowym i białym, a koszule i koszulo-bluzy w kolorze białym.

3. Ubiór polowy w kamuflażu ochronnym noszą wszyscy żołnierze z wyjątkiem wymienionych w ust. 4.

4. Ubiór ćwiczebny w kolorze granatowym noszą żołnierze jednostek pływających Marynarki Wojennej.

5. Ubiór specjalny w kolorze granatowym, czarnym, oliwkowym, piaskowym i białym noszą żołnierze specjaliści.

§ 6. 1. W zależności od przynależności do rodzaju Sił Zbrojnych oraz rodzaju ubioru żołnierze noszą nakrycia głowy z rozmieszczonymi znakami orłów wojskowych oraz oznakami stopni wojskowych z zastrzeżeniem ust. 8.

2. Właściwymi dla ubiorów galowych i służbowych:

1) Wojsk Lądowych są:

- a) beret – w jednostkach powietrzno-desantowych, kawalerii powietrznej, Wojskach Specjalnych z wyjątkiem Jednostki Wojskowej 4026, Żandarmerii Wojskowej, jednostkach obrony wybrzeża, 11 Dywizji Kawalerii Pancerniej,
- b) kapelusz podhalański – w jednostkach piechoty górskiej oraz 21 Brygadzie Strzelców Podhalańskich podczas wystąpień z peleryną podhalańską,
- c) czapka rogatywka KRWP – w etatowych pododdziałach honorowych i reprezentacyjnych, Dowództwie Garnizonu Warszawa, Orkiestrze Wojskowej w Warszawie w składzie ubioru służbowego,
- d) czapka rogatywka, a żołnierze kobiety furażerka w kolorze khaki – w pozostałych jednostkach użytkujących umundurowanie Wojsk Lądowych;

2) Sił Powietrznych – czapka garnizonowa w kolorze stalowym, a żołnierze kobiety furażerka w kolorze stalowym;

3) Marynarki Wojennej – czapka garnizonowa w kolorze białym, a oficerowie i podoficerowie kobiety kapelusz w kolorze białym.

3. Właściwymi dla ubiorów wyjściowych:

1) Wojsk Lądowych jest beret;

2) Sił Powietrznych – furażerka w kolorze stalowym;

3) Marynarki Wojennej – czapka garnizonowa w kolorze białym, a dla oficerów i podoficerów kobiet kapelusz w kolorze białym.

4. W składzie ubiorów polowych nosi się:

1) beret – wszyscy żołnierze, z wyjątkiem żołnierzy wymienionych w pkt 2;

2) furażerkę polową – żołnierze noszący umundurowanie Sił Powietrznych;

3) kapelusz polowy – żołnierze wykonujący zadania służbowe poza granicami państwa;

4) czapkę zimową – wszyscy żołnierze przy niskich temperaturach.

5. W składzie ubiorów ćwiczebnych nosi się beret, czapkę ćwiczebną lub przy niskich temperaturach czapkę zimową.

6. W składzie ubiorów specjalnych nosi się:

- 1) czapkę technika lotniczego – żołnierze obsługi technicznej lotnictwa;
- 2) furażerkę – żołnierze personelu latającego;
- 3) beret – pozostali żołnierze;
- 4) czapkę zimową – wszyscy żołnierze przy niskich temperaturach.

7. W składzie ubiorów galowych, wyjściowych i służbowych przy niskich temperaturach można nosić czapkę futrzaną.

8. W składzie ubiorów wieczorowych nie nosi się nakryć głowy.

9. Żołnierze noszą berety w kolorach:

- 1) czarnym – w Marynarce Wojennej i Jednostce Wojskowej Nr 4026, w jednostkach pancernych, pododdziałach czołgów i jednostkach 11 Dywizji Kawalerii Pancernej;
- 2) bordowym – w jednostkach powietrzno-desantowych i jednostkach kawalerii powietrznej;
- 3) niebieskim – w jednostkach obrony wybrzeża, 8 Koszalińskim Pułku Przeciwlotniczym i Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych;
- 4) szkarłatnym – w jednostkach Żandarmerii Wojskowej;
- 5) brązowym – w jednostkach obrony terytorialnej;
- 6) szarym – w Jednostce Wojskowej Nr 2305;
- 7) ciemnozielonym – w Wojskach Specjalnych z wyjątkiem Jednostek Wojskowych Nr 2305 i Nr 4026, oraz w eskadrach działań specjalnych w zestawie umundurowania polowego;
- 8) zielonym – w pozostałych jednostkach użytkujących umundurowanie Wojsk Lądowych.

10. Żołnierze zawodowi pełniący służbę w sztabach od szczebla związku taktycznego, komendach garnizonów, szkołach i ośrodkach szkolenia, ośrodkach szkolenia poligonowego, zachowują kolor beretów jednostek wojskowych, w których poprzednio służyli.

11. Słuchacze uczelni wojskowych noszą beret w kolorze zgodnym z kierunkiem kształcenia, z uwzględnieniem ust. 9.

12. Na czapkach rogatywkach nosi się otoki w kolorach:

- 1) granatowym – generałowie, żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach zmechanizowanych, zabezpieczenia materiałowego, Batalionie Reprezentacyjnym

Wojska Polskiego, żołnierze korpusu osobowego sprawiedliwości i obsługi prawnej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb;

- 2) pomarańczowym – żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach pancernych, rozpoznawczych, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk;
- 3) ciemnozielonym – żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach raketowych i artylerii, obrony przeciwlotniczej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk;
- 4) czarnym – żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach inżynieryjnych, chemicznych (obrony przed bronią masowego rażenia), zabezpieczenia technicznego, służby kartograficznej i topogeodezyjnej, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb;
- 5) chabrowym – żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach łączności i informatyki, rozpoznania i walki radioelektronicznej, dowodzenia, radiotechnicznych, szkoły i ośrodki szkolenia tych rodzajów wojsk i służb;
- 6) wiśniowym – żołnierze pełniący służbę wojskową w jednostkach medycznych, oraz wszyscy oficerowie korpusu osobowego medycznego, szkoły i ośrodki szkolenia służby medycznej;
- 7) fioletowym – żołnierze korpusu osobowego duszpasterstwa;
- 8) żółtym – żołnierze pełniący służbę wojskową w 1 Warszawskiej Brygadzie Pancerniej.

13. Na czapkach garnizonowych Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej oraz kapeluszach damskich Marynarki Wojennej żołnierze noszą otok w kolorze czarnym.

14. Do szczebla oddziału wszyscy żołnierze noszą otok w kolorze określonym w ust. 12, przyporządkowanym jednostce wojskowej, w której pełnią służbę, z wyjątkiem pododdziałów czołgów, lekarzy wojskowych i kapelanów.

15. Żołnierze zawodowi pełniący służbę w sztabach od szczebla związku taktycznego, komendach garnizonów, szkołach i ośrodkach szkolenia, ośrodkach szkolenia poligonowego, zachowują kolor otoków jednostek wojskowych, z których się wywodzą lub rodzajów służb zgodnie z posiadaną specjalnością wojskową.

§ 7. Żołnierze w zależności od przynależności do rodzaju Sił Zbrojnych i korpusu noszą znak orła wojskowego:

- 1) Wojsk Lądowych;
- 2) Sił Powietrznych;
- 3) Marynarki Wojennej;
- 4) Wojsk Specjalnych;

- 5) generałów (admirałów);
- 6) Marszałka Polski.

§ 8. 1. Żołnierze noszą na nakryciach głowy znak orła wojskowego:

- 1) na czapkach rogatywkach i czapkach garnizonowych oraz kapeluszach podhalańskich i damskich w składzie umundurowania:
 - a) Wojsk Lądowych – znak orła Wojsk Lądowych tłoczony z blachy srebrzystej i oksydowany,
 - b) Sił Powietrznych – znak orła lotnictwa wojskowego, haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce koloru czarnego; korona, dziób i szpony haftowane złocistym bajorkiem,
 - c) Marynarki Wojennej – znak orła Marynarki Wojennej:
 - oficerowie - haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce koloru czarnego, ujęty półwieńcem oficerskim z liści wawrzynu; korona, dziób, szpony, kotwica z liną kotwiczną oraz półwieńce haftowane złocistym bajorkiem; wnętrze tarczy jest koloru niebieskiego,
 - podoficerowie i podchorążowie - haftowany srebrzystym bajorkiem na podkładce koloru czarnego, ujęty półwieńcem podoficerskim z liści wawrzynu; korona, dziób, szpony, kotwica z liną kotwiczną oraz półwieńce haftowane złocistym bajorkiem; wnętrze tarczy jest koloru niebieskiego,
 - marynarze - tłoczony z blachy srebrzystej, z wewnętrznym niebieskim polem tarczy amazonek i nałożoną na tarczę złocistą kotwicą, oplecioną złocistą liną kotwiczną;
- 2) na czapkach futrzanych – wszyscy żołnierze – znak orła wykonany z metalu, odpowiadający rodzajowi umundurowania;
- 3) na beretach i furażerkach – wykonany metodą haftu komputerowego na tkaninie zasadniczej w kolorze beretów, furażerek, z tym że:
 - a) na beretach generałów (z wyjątkiem Wojsk Specjalnych), a także w składzie ubioru galowego i wyjściowego Żandarmerii Wojskowej, w jednostkach powietrzno-desantowych i kawalerii powietrznej, jednostkach obrony wybrzeża oraz 11 Dywizji Kawalerii Pancerniej – haftowany srebrzystym bajorkiem, ze złotą koroną, dziobem i szponami,
 - b) w Wojskach Specjalnych – znak orła Wojsk Specjalnych – tłoczony z blachy srebrzystej i oksydowany, wnętrze tarczy jest koloru czarnego (z wyjątkiem

Jednostki Wojskowej Nr 4026), a do umundurowania polowego wykonany metodą haftu komputerowego.

2. Wzory nakryć głowy z rozmieszczeniem orłów i oznak stopni wojskowych, o których mowa w pkt 1, 2 i 3 określa załącznik nr 8 do rozporządzenia (rys. 1, 2, 5, 6, 8, 13).

§ 9. 1. Orzeł generałów (admirałów), noszony na kołnierzu kurtek munduru, półfraków i kołnierzu płaszcza służbowego, jest haftowany srebrzystym bajorkiem (admirałów – bajorkiem złocistym); korona, dziób i szpony haftowane są złocistym bajorkiem.

2. Orzeł Marszałka Polski noszony na kołnierzu kurtek mundurów i kołnierzu płaszcza służbowego jest haftowany srebrzystym bajorkiem; korona, dziób, szpony i głowice buław haftowane są złocistym bajorkiem.

3. Wzory i rozmieszczenie orłów, o których mowa w ust. 1 i 2, określa załącznik nr 8 do rozporządzenia (rys. 14 - 16).

§ 10. 1. W umundurowaniu Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych na guzikach kurtek mundurów, płaszczy oraz czapek garnizonowych lub rogatywek umieszcza się odpowiednio znak orła wojskowego.

2. W umundurowaniu Marynarki Wojennej na guzikach kurtek mundurów, płaszczy, półpłaszczy oraz bluz wyjściowych i ćwiczebnych marynarskich umieszcza się znak kotwicy na tle krzyża kawalerskiego.

§ 11. 1. Żołnierze noszą:

- 1) krawat do ubioru galowego, wyjściowego i służbowego w kolorze:
 - a) khaki – do umundurowania Wojsk Lądowych,
 - b) czarnym – do umundurowania Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej;
- 2) muszkę, a żołnierze kobiety wstążkę w kolorze czarnym – do ubioru wieczorowego.

2. Żołnierze 11 Dywizji Kawalerii Pancerniej w charakterze oznaki rozpoznawczej noszą krawat koloru czarnego oraz pochewkę koloru czarnego nakładaną na lewy naramiennik kurtki munduru i płaszcza ubioru galowego i służbowego.

3. Żołnierze kapelani w składzie ubiorów wieczorowego, galowego, wyjściowego, służbowego i polowego mogą nosić pod kurtkę munduru, bluzę olimpijkę, bluzę lub sweter: czarną koszulę kapłańską z białą koloratką.

§ 12. Sznury galowe nosi się w składzie ubiorów wieczorowych, galowych i służbowych w zależności od korpusu, do jakiego żołnierz został zaliczony.

§ 13. Lampasy na nogawkach spodni noszą:

- 1) generałowie – dwa lampasy w składzie ubioru wieczorowego, galowego, wyjściowego i służbowego w kolorze:
 - a) granatowym – do umundurowania Wojsk Lądowych,
 - b) czarnym – do umundurowania Sił Powietrznych;
- 2) admirałowie – jeden lampas w kolorze czarnym w składzie ubioru wieczorowego;
- 3) pozostali oficerowie oraz żołnierze orkiestr reprezentacyjnych oraz Orkiestry Wojskowej w Warszawie, w składzie ubioru wieczorowego:
 - a) Wojsk Lądowych – jeden lampas w kolorze granatowym,
 - b) Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej – jeden lampas w kolorze czarnym.

Rozdział 3

Zasady i okoliczności noszenia umundurowania

§ 14. Ubiór wieczorowy mogą nosić:

- 1) oficerowie podczas indywidualnych występów w czasie przyjęć okolicznościowych, jeżeli w związku z ich charakterem zachodzi konieczność występowania w tym ubiorze;
- 2) żołnierze orkiestr reprezentacyjnych i Orkiestry Wojskowej w Warszawie podczas przedstawień i koncertów.

§ 15. Ubiór galowy nosi się podczas:

- 1) uroczystości państwowych i wojskowych;
- 2) wręczania dyplomów i aktów mianowań na kolejne stopnie wojskowe oraz dekoracji żołnierzy orderami i odznaczeniami;
- 3) uroczystości wręczania sztandarów, orderów i odznaczeń jednostkom wojskowym, zaprzysiężenia i ślubowania żołnierzy, rozpoczęcia roku szkolnego, immatrykulacji oraz promocji w szkołach wojskowych;
- 4) uroczystości przy Grobie Nieznanego Żołnierza i innych miejscach pamięci narodowej;
- 5) świąt rodzajów Sił Zbrojnych i świąt jednostek wojskowych;
- 6) uroczystych spotkań służbowych;
- 7) innych uroczystości, występów indywidualnych, jeżeli w związku z ich charakterem zachodzi konieczność występowania w tym ubiorze.

§ 16. Ubiór wyjściowy noszą żołnierze:

- 1) z kurtką munduru podczas uroczystych występów indywidualnych i zbiorowych, wyjazdów służbowych, jeżeli nie zachodzi konieczność występowania w innym ubiorze;

- 2) podczas wykonywania zadań służbowych na terenie garnizonu, jeżeli z ich charakteru nie wynika konieczność występowania w innym ubiorze;
- 3) pełniący służbę w dowództwach od szczebla korpusu, wojewódzkich sztabach wojskowych, wojskowych komendach uzupełnień, orkiestrach wojskowych, komórkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej oraz instytucjach naukowych, jeżeli nie zachodzi konieczność występowania w innym ubiorze.

§ 17. Ubiór służbowy noszą żołnierze:

- 1) w stopniach wojskowych generałów - w czasie wystąpień o charakterze reprezentacyjnym;
- 2) Dowództwa Garnizonu Warszawa w czasie wystąpień o charakterze reprezentacyjnym;
- 3) etatowych pododdziałów reprezentacyjnych i honorowych, pocztów sztandarowych i flagowych oraz etatowych orkiestr reprezentacyjnych i wojskowych w czasie uroczystości.

§ 18. 1. Ubiór polowy lub ćwiczebny nosi się podczas:

- 1) alarmu, szkolenia poligonowego i ćwiczeń;
- 2) podróży służbowej, gdy obowiązuje wykonywanie zadań w ubiorze polowym lub ćwiczebnym;
- 3) wykonywania obowiązków służbowych na terenie garnizonu, jeżeli z ich charakteru wynika konieczność występowania w tym ubiorze.

2. Żołnierze nie mający na wyposażeniu ubioru galowego lub wyjściowego noszą ubiór polowy lub ćwiczebny na zasadach określonych dla tych ubiorów.

3. Dopuszcza się noszenie ubiorów polowych i ćwiczebnych w czasie dojazdu (przemarszu) do miejsca wykonywania obowiązków służbowych i powrotu z miejsca wykonywania obowiązków służbowych.

§ 19. 1. Ubiór specjalny nosi się podczas wykonywania obowiązków służbowych z użyciem sprzętu wojskowego, jeżeli z ich charakteru wynika konieczność występowania w takim ubiorze.

2. Dopuszcza się noszenie ubiorów specjalnych w czasie przejazdu (przemarszu) między miejscami wykonywania obowiązków służbowych.

§ 20. 1. Ubiory wojskowe nosi się według ustalonych zestawów ubiorczych w zależności od charakteru wystąpienia i warunków atmosferycznych.

2. Ubiory polowe i specjalne nosi się w kamuflażu ochronnym oraz kolorze w zależności od strefy klimatycznej oraz warunków terenowych.

3. W zależności od charakteru wystąpienia i warunków atmosferycznych ubiór ustala:

- 1) w przypadku wystąpień zbiorowych - organizator przedsięwzięcia;
- 2) w przypadku wystąpień indywidualnych - żołnierz.

§ 21. Zezwala się żołnierzom na noszenie w składzie umundurowania:

- 1) toreb i teczek w kolorze czarnym;
- 2) okularów przeciwsłonecznych;
- 3) zwyczajowo przyjętego symbolu żałoby;
- 4) sprzętu i przyrządów korekcyjnych i rehabilitacyjnych

– nie stanowiących wyposażenia wojskowego, z zachowaniem estetycznego wyglądu żołnierza.

§ 22. Zabrania się użytkowania umundurowania:

- 1) niezgodnie z przeznaczeniem;
- 2) o widocznej utracie wartości użytkowej;
- 3) w połączeniu z przedmiotami ubioru cywilnego;
- 4) innego niż przewiduje zestaw dotyczący danego ubioru wojskowego.

§ 23. Dowódca garnizonu ustala ubiór dla żołnierzy:

- 1) w czasie świąt i uroczystości;
- 2) wojskowych organów porządkowych wchodzących w skład służby garnizonowej.

§ 24. Dowódca, szef, komendant, starszy oficer na redzie, dyrektor jednostki organizacyjnej:

- 1) ustala ubiór żołnierzy na określoną okoliczność, w tym pełnienie służb dyżurnych, według odpowiednich zestawów ubiorczych;
- 2) ponosi odpowiedzialność za przestrzeganie przepisów ubiorczych i dyscypliny ubiorczej w jednostce organizacyjnej.

§ 25. 1. Okoliczności noszenia przez żołnierzy poszczególnych rodzajów ubiorów podczas pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa oraz w kontaktach z przedstawicielami innych armii określa dowódca, szef, komendant, dyrektor jednostki organizacyjnej, zgodnie z przyjętymi zwyczajami.

2. Ubiór, o którym mowa w ust. 1, może składać się z części umundurowania żołnierzy Sił Zbrojnych i z części ustalonej przez państwo pobytu, organizację międzynarodową lub organy sił wielonarodowych.

Rozdział 4

Sposób noszenia umundurowania

§ 26. 1. Czapkę rogatywkę, czapkę garnizonową oraz kapelusz damski nakłada się prosto na całą szerokość czoła, przy czym dolna krawędź daszka powinna znajdować się na linii brwi.

2. Czapkę futrzaną i czapkę zimową:

- 1) nosi się nałożoną prosto (symetrycznie) na głowę w ten sposób, aby dolna krawędź czapki znajdowała się nad linią brwi;
- 2) ze względu na warunki atmosferyczne czapkę futrzaną można nosić z opuszczonymi klapami związanymi pod brodą albo z klapami związanymi z tyłu głowy.

3. Furażerkę:

- 1) nosi się lekko przechyloną w kierunku prawego ucha;
- 2) przy wystąpieniach bez nakrycia głowy nosi się pod lewym naramiennikiem, godłem skierowanym do przodu i oznaką stopnia wojskowego skierowaną do dołu, a w umundurowaniu bez naramienników – w lewej udowej kieszeni spodni.

4. Beret:

- 1) z wyjątkiem przypadku wymienionego w pkt 2, nosi się lekko przechylony na prawe ucho w taki sposób, aby znak orła znajdował się na środku czoła ponad linią brwi; prawą krawędź beretu opuszcza się w dół nieco ku tyłowi tak, aby opadała na ucho;
- 2) w kolorze ciemnozielonym nosi się lekko przechylony na prawe ucho w taki sposób, aby znak orła Wojsk Specjalnych znajdował się nad lewą brwią; prawą krawędź beretu opuszcza się w dół nieco ku tyłowi tak, aby opadała na ucho;
- 3) przy wystąpieniach bez nakrycia głowy nosi się pod lewym naramiennikiem, godłem skierowanym do przodu, a w umundurowaniu bez naramienników – w lewej udowej kieszeni spodni.

5. Kapelusz podhalański nosi się nałożony prosto (symetrycznie) na głowę, przy czym dolna krawędź runda powinna znajdować się na wysokości linii brwi. W czasie wystąpień o charakterze służbowym pasek kapelusza zakłada się pod brodę.

6. Płaszcz i półpłaszcz nosi się z rękawiczkami i szalikiem oraz dopasowuje się tak aby zakrywały rękawy kurtki munduru i nie były dłuższe, niż do nasady palców przy opuszczonej ręce.

7. Pelerynę podhalańską nosi się na lewym barku w ten sposób, aby jej lewa krawędź pokrywała się z linią guzików kurtki. Pelerynę spina się pod kołnierzem plecionką opadającą do tyłu przez prawe ramię.

8. Kurtkę munduru dopasowuje się tak, aby krawędź rękawa sięgała nasady kciuka przy opuszczonej ręce.

9. Bluzę wyjściową marynarską nosi się z kołnierzem i krawatem marynarskim oraz na wierzchu spodni tak, aby zakrywała połowę długości bocznych kieszeni spodni. Krawat przywiązuje się do bluzy przy zakończeniu dekoltu sznurkiem w kolorze czarnym tak, aby końcówka krawata i sznurków były opuszczone na szerokość dłoni.

10. Bluzy polowe i ćwiczebne dopasowuje się tak, aby krawędź rękawa bluzy sięgała nasady dłoni oraz nosi się opuszczoną na spodnie:

- 1) z kołnierzem wyłożonym lub zapiętym na stójkę,
 - 2) z rękawami zapiętymi na taśmę samoszczepną (guziki) lub podwiniętymi
- w warunkach bojowych bluzy polowe i ćwiczebne można nosić wpuszczone w spodnie.

11. Bluzę ocieplającą można nosić pod bluzę polową.

12. Spodnie dopasowuje się tak, aby sięgały z tyłu do krawędzi obcasa i nosi się:

- 1) polowe – z nogawkami wpuszczonymi w cholewki trzewików lub opuszczone na cholewki trzewików;
- 2) ubrania ochronnego – z nogawkami opuszczonymi na cholewki trzewików z kurtką ubrania ochronnego;
- 3) pozostałych ubiorów – z nogawkami opuszczonymi na cholewki butów lub trzewików.

13. Spódnicę noszą żołnierze kobiety i dopasowują ją tak, aby w ubiorze:

- 1) wieczorowym zakrywała kostki nóg;
- 2) galowym, wyjściowym i służbowym zakrywała kolana.

14. Koszule do ubioru:

- 1) wieczorowego i galowego nosi się ze spinkami do mankietów;
- 2) wyjściowego i służbowego nosi się z mankietami zapiętymi na guziki.

15. Koszulo-bluzy:

- 1) z krótkimi rękawami nosi się bez krawata z rozpiętym jednym guzikiem z naramiennikami w kolorze spodni, a w Marynarce Wojennej – w kolorze czarnym;

- 2) z długimi rękawami nosi się z naramiennikami w kolorze spodni, a w Marynarce Wojennej z naramiennikami w kolorze czarnym:
 - a) bez krawata z rozpiętym jednym guzikiem,
 - b) z krawatem,
 - c) z krawatem i kurtką munduru (bluzą olimpijką),
 - d) z krawatem i swetrem oficerskim;
- 3) polową nosi się z rozpiętym jednym guzikiem ze spodniami polowymi i pasem;
- 4) koszulę ćwiczebną nosi się z rozpiętym jednym guzikiem:
 - a) ze spodniami ćwiczebnymi i paskiem do spodni marynarki wojennej,
 - b) pod bluzą ćwiczebną;
- 5) koloru białego z krótkimi rękawami żołnierze Żandarmerii Wojskowej mogą nosić w składzie ubiorów wyjściowych podczas kontroli ruchu drogowego oraz motocyklowej asysty honorowej.

16. Apaszkę mogą nosić pododdziały reprezentacyjne i honorowe do ubioru polowego podczas udziału w uroczystościach.

17. Pas:

- 1) żołnierski nosi się:
 - a) w zestawie ubioru polowego i ćwiczebnego podczas pełnienia służb dyżurnych,
 - b) w składzie ubioru polowego pododdziałów reprezentacyjnych i honorowych,
 - c) w przypadku konieczności noszenia kabury z bronią i oporządzenia,
 - d) w przypadku wystąpień zbiorowych, zgodnie z decyzją organizatora przedsięwzięcia;
- 2) służbowy z koalicijką noszą generałowie przy wystąpieniach z szablą oraz żołnierze etatowych pododdziałów reprezentacyjnych i honorowych Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych oraz dowódca, zastępca, kapelmistrz i tamburmajor etatowych orkiestr reprezentacyjnych i wojskowych w składzie ubioru służbowego w czasie uroczystości, żołnierze wchodzący w skład kolumny nie noszą koalicyjki;
- 3) koloru białego z koalicijką i getrami koloru białego noszą żołnierze etatowych pododdziałów reprezentacyjnych i honorowych Marynarki Wojennej oraz żołnierze etatowych orkiestr reprezentacyjnych i wojskowych (z wyjątkiem dowódcy, zastępcy, kapelmistrza i tamburmajora) w składzie ubioru służbowego w czasie uroczystości, żołnierze wchodzący w skład kolumny nie noszą koalicyjki.

18. Kamizelkę odblaskową z napisem „Żandarmeria Wojskowa” noszą żołnierze Żandarmerii Wojskowej podczas:

- 1) pełnienia służby patrolowej w składzie ubioru polowego z pasem koloru białego, jeżeli z jej charakteru wynika konieczność występowania w kamizelce odblaskowej;
- 2) wykonywania kontroli ruchu drogowego oraz w czasie wydawania poleceń lub dawania sygnałów na drodze w składzie ubioru wyjściowego (z kurtką munduru lub koszulo-bluzą) i polowego z pasem koloru białego i koalicijką;
- 3) wykonywania obowiązków służbowych w oddziałach specjalnych Żandarmerii Wojskowej w składzie ubioru polowego z pasem żołnierskim, jeżeli z ich charakteru wynika konieczność występowania w kamizelce odblaskowej.

19. Torbę polową nosi się przewieszoną przez prawe ramię. Górna krawędź torby powinna znajdować się na wysokości linii pasa. W razie jednoczesnego noszenia torby polowej i maski przeciwgazowej torbę polową nosi się przewieszoną przez lewe ramię, a maskę przez prawe ramię.

20. Sznury galowe nosi się na prawym ramieniu, przypinając je pod naramiennikiem (w umundurowaniu Marynarki Wojennej przy pomocy zapinki) - przy wszyciu rękawa. Pętelkę sznura zapina się na pierwszym górnym guziku zapięcia munduru (pod spodem), a w umundurowaniu Marynarki Wojennej - pod klapą, na wysokości pierwszego rzędu guzików tak, aby metalowy wisiorek zwisający na końcu warkocza znajdował się na środku między rzędami guzików. Warkocze sznurów galowych generała przeprowadza się następująco: dłuższy warkocz pod rękawem i zapina na pierwszy guzik, drugi warkocz ułożony na piersi zapina się na drugi od góry guzik munduru. Sznur galowy admirała zakłada się jak u generała, z tym że jego końcówki zapięte są w jednym miejscu (jak u oficera marynarki wojennej). Pętle sznurów galowych oficerskich i generała zakłada się pod prawy rękaw kurtki munduru.

21. Kurtkę: wyjściową, wiatrówkę i ubrania ochronnego, nosi się z kapturem lub bez w zależności od warunków atmosferycznych; podpinkę od kurtki ubrania ochronnego można użytkować samodzielnie w składzie ubiorów polowych i ćwiczebnych.

22. Sweter oficerski nosi się w składzie ubioru wyjściowego z koszulą lub koszulo-bluzą i krawatem.

Rozdział 5

Sposób noszenia oznak wojskowych

§ 27. Na mundurach wojskowych nosi się oznaki wojskowe:

- 1) stopni wojskowych;
- 2) korpusów osobowych, grup osobowych i specjalności;
- 3) specjalistów wojskowych;
- 4) szkolne;
- 5) przynależności państwowej;
- 6) rozpoznawcze;
- 7) identyfikacyjne.

§ 28. 1. Oznaki stopni wojskowych nosi się na:

- 1) nakryciach głowy, z wyjątkiem:
 - a) czapek: futrzanych, zimowych, ćwiczebnych, technika lotniczego, garnizonowych marynarskich oraz czapek garnizonowych marynarki wojennej do stopnia starszy bosman,
 - b) kapeluszy polowych,
 - c) beretów marynarskich oraz beretów Wojsk Specjalnych;
- 2) pozostałym umundurowaniu:
 - a) Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych:
 - na naramiennikach płaszczy, kurtek mundurów, bluz olimpijek, koszulo-bluz i swetrów,
 - na wysokości lewej piersi kurtki wyjściowej, kurtki wiatrówki, kombinezonu i kurtki pilota, kombinezonu i kurtki czołgisty, bluzy i kurtki technika lotniczego, kurtki i podpinka ubrania ochronnego, bluzy ocieplacza ćwiczebnego,
 - na pochewce umieszczonej na patce od bluzy polowej na wysokości linii piersi,
 - na pochawkach umieszczonych na naramiennikach koszulo-bluzy polowej i ubrania czołgisty warsztatowca,
 - na kieszeni prawego rękawa w miejscu wszycia taśmy samoszczepnej kombinezonów, kurtek, bluz i koszulo-bluz Wojsk Specjalnych,
 - b) Marynarki Wojennej:
 - na naramiennikach płaszczy, kurtek czołgisty – warsztatowca i koszulo-bluz,

- na wysokości lewej piersi kurtki wyjściowej, kurtki wiatrówki, kombinezonu i kurtki pilota, kombinezonu i kurtki czołgisty, bluzy ćwiczebnej, koszuli ćwiczebnej, bluzy i kurtki technika lotniczego, kurtki i podpinki ubrania ochronnego, bluzy ocieplacza ćwiczebnego i swetra,
- na lewych rękawach bluz wyjściowych marynarskich, półpłaszczki marynarskich, kurtek munduru z wyjątkiem oficerów,
- na obu rękawach kurtek munduru oficerów,
- na pochewce umieszczonej na patce od bluzy polowej na wysokości linii piersi.

2. Wzory nakryć głowy z rozmieszczeniem orłów i oznak wojskowych, o których mowa w ust. 1, określa załącznik nr 8 do rozporządzenia (rys. 1, 2, 5, 6, 8, 13).

3. Wzory oraz sposób rozmieszczenia oznak stopni wojskowych, o których mowa w ust. 2, określa załącznik nr 8 do rozporządzenia (rys. 2, 3, 4, 7, 9-12, 14-42).

§ 29. Oznaki stopni wojskowych wykonuje się na:

1) nakryciach głowy:

a) techniką haftu srebrzystym bajorkiem na:

- beretach generałów, a także beretach w składzie ubioru galowego i wyjściowego: Żandarmerii Wojskowej, jednostek powietrzno-desantowych i kawalerii powietrznej, jednostek obrony wybrzeża oraz 11 Dywizji Kawalerii Pancernej,
- otokach czapek garnizonowych i rogatywek,
- pasku skórzanym czapek garnizonowych kapeluszy damskich admirałów, oficerów, podoficerów i szeregowych w umundurowaniu Marynarki Wojennej,

b) techniką haftu komputerowego na podkładce z tkaniny zasadniczej – na pozostałych nakryciach głowy nie wymienionych w pkt 1 lit. a, z uwzględnieniem § 28 ust. 1 pkt 1;

2) pozostałym umundurowaniu:

a) Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych:

- ubiorach wieczorowych, galowych, wyjściowych (z wyjątkiem swetra oficerskiego) i służbowych: oficerów – techniką haftu srebrzystym bajorkiem; szeregowych i podoficerów – gwiazdki techniką haftu srebrzystym bajorkiem, pozostałe elementy stopnia wykonuje się z taśmy dystynkcyjnej,
- pozostałych ubiorach – techniką haftu komputerowego,

b) Marynarki Wojennej (z wyjątkiem admirałów) na:

- rękawach kurtek munduru – taśmą dystynkcyjną na podkładce sukiennej,

- naramiennikach płaszczy i koszulo-bluz wyjściowych – naramienniki w kolorze czarnym, taśmą dystynkcyjną,
 - pozostałych ubiorach – techniką haftu komputerowego,
- c) admirałów na:
- rękawach kurtek munduru – techniką haftu złocistym bajorkiem na podkładce sukiennej,
 - naramiennikach płaszczy i koszulo-bluz – naramienniki w kolorze czarnym, techniką hafu złocistym bajorkiem,
 - pozostałych ubiorach – techniką haftu komputerowego.

§ 30. 1. Na daszku czapek garnizonowych, rogatywek, kapelusza damskiego noszą:

- 1) generałowie – dwa galony naszyte obok siebie;
- 2) admirałowie – wężyk admirałski (stopniowo zwężający się w kierunku obu końców daszka), haftowany złocistym bajorkiem, na podkładce koloru czarnego;
- 3) oficerowie starsi – dwa galony naszyte obok siebie;
- 4) oficerowie młodsi – jeden galon;

2. Na rondzie czapki rogatywki i kapelusza podhalańskiego noszą:

- 1) generałowie – jeden galon na rondzie czapki rogatywki oraz dwa galony na rondzie kapelusza podhalańskiego;
- 2) oficerowie starsi – dwa galony;
- 3) oficerowie młodsi – jeden galon.

§ 31. 1. Oznaki korpusów osobowych/grup osobowych (specjalności) żołnierze noszą na kołnierzach kurtek mundurów oraz płaszczy służbowych w składzie umundurowania Wojsk Lądowych oraz Sił Powietrznych - w zależności od korpusu osobowego, grupy osobowej i specjalności wojskowej, do której zostali zaliczeni.

2. Marszałek Polski i generałowie zamiast oznak korpusów osobowych/grup osobowych (specjalności) noszą znaki orłów określone w § 9.

3. Sposób i wzór rozmieszczenia oznak korpusów osobowych/grup osobowych (specjalności) określa załącznik nr 9 do rozporządzenia (rys. 1).

4. Wzory oznak korpusów osobowych/grup osobowych (specjalności) określa załącznik nr 9 do rozporządzenia (tabela nr 1).

§ 32. 1. Oznakę specjalisty wojskowego żołnierze noszą w składzie umundurowania Marynarki Wojennej na lewym rękawie bluz wyjściowych marynarskich i bluz wyjściowych

letnich marynarskich oraz półpłaszczy marynarskich - w zależności od korpusu osobowego, grupy osobowej i specjalności wojskowej, do której zostali zaliczeni; nad tą oznaką nosi się oznakę klasy specjalisty wojskowego.

2. Sposób i wzór rozmieszczenia oznak specjalistów wojskowych określa załącznik nr 10 do rozporządzenia (rys. 1).

3. Wzory oznak specjalistów wojskowych określa załącznik nr 10 do rozporządzenia (rys. 2-6).

§ 33. 1. Oznaki szkolne:

1) koloru matowosrebnego noszą:

a) podchorążowie, z wyjątkiem wymienionych w pkt 2, na:

- naramiennikach kurtek mundurów i koszulo-bluz ubiorów wyjściowych – oznakę „WSO”, „WAT” oraz sznurek pleciony koloru matowosrebnego naszyty dookoła naramienników (poza wszyciem przy rękawie),
- na oznace stopnia do kurtki wyjściowej, kurtki ubrania ochronnego, naramiennikach od koszulo-bluzy polowej oraz patce od bluzy polowej – oznakę „WSO”, „WAT”,
- zewnętrznej części mankietów rękawów kurtki munduru - taśmę (naszytą na podkładkę sukienną) oznaczającą rok nauki,

b) kadeci szkół podoficerskich, z wyjątkiem wymienionych w pkt 2, na naramiennikach koszulo-bluz polowych, patce od bluzy polowej oraz oznace od ubrania ochronnego - oznakę „SP”;

2) koloru złocistego noszą:

a) podchorążowie Akademii Marynarki Wojennej na:

- kołnierzach kurtki munduru - na końcu kołnierza przy styku z klapami oznakę „AMW”,
- naramiennikach kurtek mundurów i koszulo-bluz wyjściowych – oznakę „AMW”,
- na oznace stopnia do kurtki wyjściowej, kurtki ubrania ochronnego, bluzy ćwiczebnej i koszulo-bluzy ćwiczebnej – oznakę „AMW”,
- zewnętrznej części mankietów rękawów kurtki munduru - taśmę (naszytą na podkładkę sukienną) oznaczającą rok nauki,

b) kadeci szkół podoficerskich Marynarki Wojennej na:

- lewym rękawie bluz wyjściowych marynarskich, półpłaszczka marynarskiego – oznakę „SP”,
- na naramiennikach koszulo-bluz polowych, patce od bluzy polowej oraz oznace od ubrania ochronnego – oznakę „SP”.

2. Wzory oraz sposób rozmieszczenia oznak szkolnych określa załącznik nr 11 do rozporządzenia (rys. 1-5).

§ 34. 1. Oznakę przynależności państwowej:

- 1) w postaci naszywki z godłem Rzeczypospolitej Polskiej można nosić na lewym rękawie półfraka, zakietu, kurtek munduru, bluz olimpijek i płaszczy w składzie ubiorów wieczorowych, galowych, wyjściowych i służbowych;
- 2) w postaci naszywki z flagą Rzeczypospolitej Polskiej nosi się na obydwu rękawach ubiorów polowych, ćwiczebnych i specjalnych; w czasie działań bojowych oznakę można odpiąć.

2. Wzory oraz sposób rozmieszczenia oznak przynależności państwowej określa załącznik nr 12 do rozporządzenia (rys. 1).

§ 35. 1. Oznaki rozpoznawcze można nosić w składzie ubiorów:

- 1) galowych, wyjściowych i służbowych – na prawym rękawie kurtek munduru, bluz olimpijek i płaszczy;
- 2) polowych, ćwiczebnych i specjalnych – na lewym rękawie, z wyjątkiem bluz ocieplających, koszulo-bluz.

2. Emblemat rozpoznawczy NATO noszą żołnierze w czasie udziału w operacjach Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego na zasadach określonych w ust. 1 pkt 2.

3. W Wojskach Specjalnych bezpośrednio nad oznaką rozpoznawczą można nosić napis WOJSKA SPECJALNE.

4. W jednostkach Marynarki Wojennej funkcję oznaki rozpoznawczej dla marynarzy i kadetów szkół podoficerskich spełnia napis na taśmie otokowej czapki garnizonowej, którego treść określa Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych.

5. Proporczyk można nosić na berecie z lewej strony za oznaką stopnia wojskowego równolegle do krawędzi beretu.

6. Sposób rozmieszczenia oznak rozpoznawczych określa załącznik nr 12 do rozporządzenia (rys. 1-2).

§ 36. 1. Oznakę identyfikacyjną z nazwiskiem nosi się po prawej stronie:

- 1) bezpośrednio nad klapą górnej kieszeni kurtki munduru, bluzy olimpijki, w składzie ubiorów: galowego, wyjściowego i służbowego Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych;
- 2) symetrycznie w stosunku do baretek na półfraku, żakiecie, kurtce munduru w składzie ubiorów: wieczorowego, galowego, wyjściowego i służbowego Marynarki Wojennej oraz ubioru wieczorowego Wojsk Lądowych i Sił Powietrznych;
- 3) na piersi w miejscu naszycia taśmy samoszczepnej w składzie ubiorów: polowego, ćwiczebnego i specjalnego.

2. Oznakę identyfikacyjną z nazwiskiem można nosić po prawej stronie:

- 1) bezpośrednio nad klapą górnej kieszeni koszulo-bluzy w składzie ubiorów: wyjściowego i służbowego;
- 2) na środku na wysokości górnej krawędzi kieszeni swetra w składzie ubioru wyjściowego;
- 3) na kieszeni prawego rękawa w miejscu wszycia taśmy samoszczepnej bezpośrednio nad oznaką stopnia wojskowego kombinezonów, kurtek, bluz i koszulo-bluz Wojsk Specjalnych.

3. Na oznace identyfikacyjnej z nazwiskiem do ubioru specjalnego personelu latającego umieszcza się znak lotnictwa wojskowego oraz logo oznaki: pilota, nawigatora lub technika pokładowego, w zależności od specjalności wojskowej.

4. Wzory oznak identyfikacyjnych określa załącznik nr 13 do rozporządzenia.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 37. Żołnierze noszą mundury wojskowe ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności, w których pełnią służbę, oraz oznaki korpusu osobowego, grupy/osobowej (specjalności), do którego zostali zaliczeni, z zastrzeżeniem § 38 - 42.

§ 38. Żołnierze zawodowi pełniący służbę w:

- 1) komórkach organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej,
- 2) Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego,
- 3) Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Biurze Bezpieczeństwa Narodowego lub Agencji Wywiadu,
- 4) instytucjach i podmiotach realizujących szczególne zadania na rzecz obronności i bezpieczeństwa Państwa innych niż określone w pkt 2 i 3,
- 5) Dowództwie Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych,

- 6) Dowództwie Operacyjnym Rodzajów Sił Zbrojnych,
- 7) inspektoratach i centrach bezpośrednio podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej, Sekretarzowi Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, Podsekretarzowi Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Dowódcy Generalnemu Rodzaju Sił Zbrojnych lub Dowódcy Operacyjnemu Rodzaju Sił Zbrojnych,
- 8) wojewódzkich sztabach wojskowych,
- 9) wojskowych komendach uzupełnień,
- 10) uczelniach wojskowych, dla których organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej

– noszą umundurowanie ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności, w których poprzednio służyli.

§ 39. Żołnierze zawodowi pozostający w rezerwie kadrowej lub dyspozycji, a także żołnierze zawodowi słuchacze szkół i uczelni wojskowych noszą umundurowanie ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności, w których poprzednio służyli.

§ 40. 1. Żołnierze zawodowi wyznaczeni do pełnienia służby poza granicami państwa na stanowiskach służbowych:

- 1) w polskich przedstawicielstwach wojskowych przy:
 - a) organizacjach międzynarodowych,
 - b) międzynarodowych strukturach wojskowych,
- 2) bezpośrednio w strukturach organizacji międzynarodowych i międzynarodowych strukturach wojskowych,
- 3) w ataszatach obrony przy przedstawicielstwach dyplomatycznych i w stałych przedstawicielstwach przy organizacjach międzynarodowych, podległych ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, mających siedzibę poza granicami państwa,
- 4) przy siłach zbrojnych albo przy innych strukturach obronnych państw obcych

– noszą umundurowanie ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności, w których poprzednio służyli.

2. Żołnierze zawodowi pełniący służbę na terenie kraju w międzynarodowych strukturach wojskowych, w tym w jednostkach międzynarodowych Organizacji Traktatu

Północnoatlantyckiego, noszą umundurowanie ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych, jednostek wojskowych i specjalności, w których poprzednio służyli.

§ 41. Żołnierze etatowych pododdziałów reprezentacyjnych i honorowych oraz etatowych orkiestr reprezentacyjnych i wojskowych noszą umundurowanie ustalone dla rodzaju Sił Zbrojnych lub jednostek wojskowych, które reprezentują.

§ 42. Żołnierze zawodowi pełniący służbę w międzynarodowych strukturach wojskowych Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, Unii Europejskiej, Organizacji Narodów Zjednoczonych mogą nosić na terenie kraju i poza granicami państwa nakrycia głowy i oznaki rozpoznawcze ustalone przez organizację międzynarodową lub organa sił wielonarodowych.

§ 43. Umundurowanie i oznaki wojskowe dotychczasowych wzorów innych niż określone w niniejszym rozporządzeniu mogą być noszone do dnia 31 grudnia 2018 r.

§ 44. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁾.

MINISTER OBRONY NARODOWEJ

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 grudnia 2004 r. w sprawie wzorów oraz noszenia umundurowania i oznak wojskowych przez żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 53, z późn. zm.), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1355).

pozostałe jednostki (oddzielnie)																			
Wydatki ogółem																			
budżet państwa																			
JST																			
pozostałe jednostki (oddzielnie)																			
Saldo ogółem																			
budżet państwa																			
JST																			
pozostałe jednostki (oddzielnie)																			

Źródła finansowania	
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Przyjęte rozwiązania nie będą miały wpływu na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego, ponieważ nie wprowadzają zmian w tej kwestii do obowiązującego obecnie stanu prawnego.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Regulacja nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
--	---

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	--

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Zaproponowane rozwiązania nie będą miały wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu	
------------------	--

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wraz z wejściem projektu w życie

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 137a ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593, z późn. zm.) w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 października 2013 r. o zmianie ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1355).

Obowiązujące rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 grudnia 2004 r. *w sprawie wzorów oraz noszenia umundurowania i oznak wojskowych przez żołnierzy zawodowych i kandydatów na żołnierzy zawodowych* (Dz. U. z 2005 r. Nr 7, poz. 53, z późn. zm.) zachowuje moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych, nie dłużej jednak niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Opracowanie nowego aktu prawnego wynika z nowelizacji ustawy, a także jest realizacją kierunków wskazanych w „Koncepcji zmian funkcjonowania służby mundurowej w latach 2013-2022” oraz „Koncepcji zmian umundurowania i wyekwipowania żołnierzy Sił Zbrojnych RP”.

Zakładanym celem przedmiotowych zmian jest osiągnięcie optymalnego poziomu zabezpieczenia potrzeb żołnierzy w zakresie komfortu użytkowania, estetycznego wyglądu, przy jednoczesnym zachowaniu i uszanowaniu symboliki oraz barw wywodzących się z tradycji i dziedzictwa Wojska Polskiego.

Projekt rozporządzenia przewiduje następujące zmiany:

1. Zlikwidowanie podziału na okresy letni, zimowy i przejściowe.
2. Ujednolicenie wyglądu przedmiotów, które nosi się w różnych porach roku.
3. Ujednolicenie technik wykonania oznak stopni wojskowych na podkładkach, naramiennikach i pochawkach.
4. Przeniesienie wymiarowania przedmiotów i oznak z treści rozporządzenia do załączników.
5. Wprowadzenie nowego układu załączników, w tym prezentacja poszczególnych zestawów w formie graficznej z opisem składu ubiorów.
6. Zmianę zasad noszenia:
 - ubioru galowego i wyjściowego,
 - czapki rogatywki,
 - swetra,
 - koszul i koszulo-bluz.
7. Wprowadzenie zmian należności, polegających na:

a) zastąpieniu należności:

- munduru galowego – mundurem galowym nowego wzoru o innej barwie, strukturze i materiale,
- płaszcz letniego i płaszcz sukienego – płaszczem całorocznym,
- kurtki wyjściowej – kurtką nowego wzoru,
- koszul oficerskich – wprowadzenie do należności koszulo-bluz wyjściowych,
- swetra oficerskiego – wprowadzenie do należności nowego wzoru swetra (w tzw. serek),

b) wykreśleniu z należności:

- bluzy olimpijki w wojskach lądowych i marynarce wojennej,
- koszulo – bluzy oficerskiej z długimi i krótkimi rękawami koloru białego,
- szalokominiarki,
- peleryny namiotu z omasztowaniem,
- ocieplacza ćwiczebnego,

c) wprowadzeniu do należności:

- kurtki pilota,
- peleryny podhalańskiej letniej,
- bluzy ocieplającej.

8. Zmianę nazw własnych przedmiotów stanowiących obecnie wyposażenie żołnierzy poprzez zastosowanie nazw krótszych z pominięciem określania numerów wzorów przedmiotów.

9. Dostosowanie do zmian wynikłych z reformy struktur dowodzenia.

Wprowadzone w projekcie rozporządzenia zmiany, ich kierunek oraz zakres są wynikiem propozycji oraz uwag zgłaszanych przez żołnierzy do Szefostwa Służby Mundurowej Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, pełniącego funkcję Gestora i Centralnego Organu Logistycznego, doświadczeń żołnierzy zdobytych w trakcie realizacji zadań, w tym operacyjnych, poza granicami państwa, doświadczeń i obserwacji z realizowanych przez Szefostwo Służby Mundurowej oraz Wojskowy Ośrodek Badawczo-Wdrożeniowy Służby Mundurowej w Łodzi przedsięwzięć współpracy z partnerami zagranicznymi, uczestnictwa w międzynarodowych wystawach i targach branżowych w latach 2008-2013, a także informacji dotyczących kierunków zmian w umundurowaniu żołnierzy innych armii NATO.

Projektowane zmiany polegają także na uproszczeniu obowiązujących zasad noszenia umundurowania i oznak wojskowych, w tym okoliczności, w jakich jest noszone przez żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką.

Z uwagi na posiadane zasoby umundurowania i wyekwipowania dotychczasowych wzorów oraz z uwagi na racjonalizację kosztów, wprowadzanie na wyposażenie żołnierzy nowego umundurowania realizowane będzie sukcesywnie, w miarę zagospodarowywania (zużywania) przedmiotów dotychczasowych wzorów.

Zakres projektu rozporządzenia nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.) projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach internetowych Ministerstwa Obrony Narodowej i Rządowego Centrum Legislacji.

*Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym*

DYREKTOR
DEPARTAMENTU PRAWNEGO
Ministerstwa Obrony Narodowej
M. Tomaszewski
płk mgr Mariusz TOMASZEWSKI
radca prawny